

ŽENSKE V POLITIKI V DEMOKRATIČNI SLOVENIJI

Maturitetna naloga pri predmetu sociologija

Šola: Srednja elektro-računalniška šola, Smetanova 6, 2000 Maribor

Maribor, 18.04.2007

KAZALO VSEBINE

1. OPREDELITEV PROBLEMA.....	2
1.1 KLJUČNE BESEDE.....	3
1. HIPOTEZE.....	3
1.3 CILJI.....	3
1.4 METODOLOGIJA.....	3
1.5 POVZETEK.....	4
2. TEORETIČNI UVOD.....	5
2.1 ZGODOVINA DELOVANJA ŽENSK V POLITIKI NA SLOVENSKEM.....	5
2.1.1 POLITIČNO DELOVANJE ZA VOLILNO PRAVICO ŽENSK.....	5
2.1.2 POLITIČNO DELOVANJE V OBDOBJU SAMOUPRAVNEGA SOCIALIZMA...6	
2.1.3 POLITIČNO DELOVANJE V OBDOBJU TRANZICIJE.....	8
2.1.4. POLITIČNI SISTEM IN POLITIČNO PREDSTAVNIŠTVO ŽENSK V SLOVENIJI V POGOJIH PARLAMENTARNE DEMOKRACIJE.....	9
2.2 STATISTIČNI PODATKI.....	11
2.2.1 IZIDI PRLAMENTARNIH VOLITEV V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	11
2.2.2 PODATKI O % ŽENSK V PARLAMENTU V DRŽAVAH EU PO ZADNJIH VOLITVAH.....	12
2.2.3 PROCENT MINISTRIC V DRŽAVAH EU.....	13
5. PREVERJANJE HIPOTEZ.....	14
5.1 ZAKONODAJA.....	14
5.2 MNENJE JAVNOSTI.....	15
5.3 PRIORITETE DELA POSLANK V PARLAMENTU.....	15
6. SKLEP.....	16
7. LITERATURA.....	16
8. VIRI.....	17

1. OPREDELITEV PROBLEMA

Glede na podatke zadnjega popisa živi v sloveniji več žensk kot moških. Proporcionalno gledano bi torej morale biti razmerje poslank in poslancev v parlamentu vsaj približno isto. Ta trditev je daleč od resnice, v parlamentu je 90 sedežev, od tega jih 12 zasedajo ženske poslanke. Ta trditev pove da je večinska skupina prebivalstva v parlamentu zastopana le 13,3% .

Sam sem mnenja da je prisotnost žensk v reprezentativnih organih pomembna in potrebna. Brez sodelovanja žensk v parlamentarnem telesu kot organu, ki oblikuje in uresničuje skupne interese, lahko pride do zanemarjanja interesov večine. Večja prisotnost žensk v parlamentu namreč prinaša posledice, kot je spreminjanje vsebin in prioritet političnega in zakonodajnega dela.

1.1 KLJUČNE BESEDE

- Spol
- Zakonodaja
- Kvote
- Politika
- Zgodovinski pregled

1. HIPOTEZE

- Slovenska zakonodaja na področju te problematike ni zadostna, da bi zagotovila ustrezno udeležbo žensk v politiki
- Slovenska javnost je manj zaupljiva do žensk na vodilnih položajih v politični hierarhiji. Zdi se ji da so moški na političnem področju bolj uspešni kot ženske.
- Slovenska javnost ne podpira ukrepov za povečevanje prisotnosti žensk v parlamentu.
- Poslanke imajo drugačne prioritete pri svojem delovanju v parlamentu kot pa poslanci.
- Bolj uravnotežena zastopanost po spolu v parlamentu bi izboljšala politične odločitve
- Domnevam da se nizka udeležba žensk odraža tudi v evropskem parlamentu.

1.3 CILJI

Cilj te naloge je opozoriti na problematiko žensk v politiki in najti vzroke za sedanje stanje.

Preučiti je treba tudi statistične podatke in poiskati rešitve za to problematiko in pokazati kakšne so sploh razlike med prioritetami moških in žensk v parlamentu ter pogledati kako na to problematiko gleda javnost.

1.4 METODOLOGIJA

V raziskovalni nalogi sem se poslužil metode analize dokumentov. Za sestavo vprašalnika ali izvedbo ankete se nisem odločil zaradi pridobljenih

statističnih podatkov ali iz literature ali pa iz spleta, ki so že vsedobovali tiste podatke ki so bili zame ključnega pomena, zato vsi grafični prikazi temeljijo izključno na teh podatkih.

1.5 POVZETEK

Ženske na slovenskem so se desetlja borile za svojo pravico do političnega udejstvovanja. Na svoji poti so vedno naletale na diskriminacijo s strani javnosti. Družba je še vedno mnenja, da so ženske v politiki po sposobnosti v podrejenem položaju proti kolegom moškega spola.

S spremembami zakonodaje, ki uvaja ženske kvote na volilnih listah se uveljavlja pozitivna diskriminacija, ki bo ženskam omogočila tak del zastopanosti v parlamentu, ki bo lahko aktivno sodeloval pri sprejemanju svojih odločitev in uveljavljal svoje prioritete, ki se razlikujejo od prioritet moških v parlamentu.

2. TEORETIČNI UVOD

2.1 ZGODOVINA DELOVANJA ŽENSK V POLITIKI NA SLOVENSLEM

2.1.1 POLITIČNO DELOVANJE ZA VOLILNO PRAVICO ŽENSK

Ženske so splošno volilno pravico na državni ravni dobile relativno pozno – šele po drugi svetovni vojni. Boj zanjo pa se je začel že pod avstrijsko in kasneje pod avstroogrsko vladavino. Tudi v času nastanka Avstro-Ogrske (1867). tedanja država še ni poznala neposrednih volitev, volilna pravica pa je bila vezana na plačevanje davkov.

Na širitev volilne pravice so bistveno vplivale tri velike reforme: prva (leta 1873) je uvedla neposredne volitve v dunajski parlament, druga (leta 1896) je uvedla splošno moško volilno pravico, tretja (leta 1907) pa je odpravila volilne razrede.

Tako kot marsikje drugod so tudi v avstroogrski ženske dobile volilno pravico najprej na lokalni ravni. Volilno pravico sta imeli dve veliki skupini državljanov: tisti, ki so plačevali davke in tisti, ki so imeli v družbi poseben položaj za radi svoje službe/izobrazbe. V obeh skupinah najdemo tudi ženske. V prvi zato ker je bila volilna pravica vezana na plačevanje davkov in v drugi zato, ker je bil takrat učiteljski poklic takrat eden redkih poklicev, ki je bil odprt tudi za ženske. Toda kljub priznani volilni pravici ženske v praksi niso smele glasovati same ampak je to za njih storil pooblaščenec moškega spola.

Prve zahteve po splošni in neposredni volilni pravici za moške in ženske je postavila socialdemokratska stranka leta 1892. temu so sledila desetletja boja za splošno volilno pravico žensk. Nastajale so posebne ženske organizacije in društva, med njimi so bila še posebej aktivna učiteljska. Tudi ženski časopisi in revije so se močno angažirali v boju za volilno pravico žensk. V letih 1905-1907 je boj za splošno volilno pravico moških nakazoval možnost, da bi zahtevo razširili tudi na ženske. Vendar se je zgodilo to, kar se je dogajalo tudi v nekaterih drugih državah. Iz bojazni, da bi ženske pod vplivom katoliške cerkve svoje glasove dale klerikalni stranki, liberalci niso podprli zahteve po splošni volilni pravici za oba spola. Iz enakega razloga so kasneje podporo zahtevi po volilni pravici žensk umaknili tudi socialdemokrati.

Boj za nacionalno svobodo je v prvi polovici 20. stoletja potisnil zahteve po volilni pravici žensk v drugi plan. Ženske so bile sicer politično aktivne; to jim je omogočala tudi leta 1911 spremenjena zakonodaja o političnem združevanju, s katero so dobile možnost vključevanja v strankarsko politično delovanje.

Po razpadu avstroogrškega imperija in po ustanovitvi kraljevine SHS so zahteve po volilni pravici žensk znova prišle v ospredje političnega delovanja. V pripravah na novo ustavo so ženske leta 1921 v javnosti nastopile z zahtevo po volilni pravici in enakem plačilu za enako delo, vendar neuspešno. Razočaranje je bilo veliko tudi zato, ker so v Avstriji in Nemčiji ženske s svojo zahtevo uspele in si leta 1918 zagotovile volilno pravico. Leta 1920 pa je to uspelo tudi ženskam na Češkoslovaškem.

Obdobje med obema vojnama kljub širokim aktivnostim žensk v društvih in drugih organizacijah ter njihovim zahtevam po aktivni in pasivni volilni pravici ni prineslo sprememb. Med ženskimi organizacijami in društvi, ki so organizirano delovala za volilno pravico žensk moramo vsekakor omeniti Slovensko žensko društvo, Društvo slovenskih učiteljic, Narodni ženski savez Kraljevine Jugoslavije, ženski pokret, Alijanso ženskih pokretov in Feministično alijanso. Tik pred izbruhom druge svetovne vojne pa so se v vsej državi znova okrepile tudi zahteve za volilno pravico žensk. V času vojne so bile ženske aktivne udeležanke antifašističnega boja, ustanovile so posebno žensko organizacijo Antifašistično fronto žensk in leta 1943 na osvobojenih delih ozemlja prvič volile novo oblast. Po koncu vojne in s sprejetjem ustave leta 1946 pa je bila volilna pravica žensk zapisana v ustavi.

2.1.2 POLITIČNO DELOVANJE V OBDOBJU SAMOUPRAVNEGA SOCIALIZMA

Za socialistično obdobje je značilno poudarjanje pomena izgradnje egalitarne družbe, v kateri med ljudmi ni bistvenih socialnih in ekonomskih razlik. Vladajoča ideologija je vse državljane in državljanke razglasila za delovno ljudstvo oziroma delavski razred. V skladu s to ideologijo je delavski razred preko izvoljenih predstavnikov ljudstva odločal o svoji usodi. Delegatski sistem odločanja, ki se je uveljavil, je od delegatov načelno zahteval nenehen stik z bazo, ki naj bi jim dajala navodila za odločanje v skupščinah na lokalnem ali republiškem nivoju.

V obdobju samoupravnega sistema je bil najpomembnejši skupni interes delavskega razreda, interesi posameznih delov tega kolektivnega subjekta pa so bili temu interesu podrejeni. Prav zaradi omenjene ideologije sistem ni priznaval potrebe po posebnem političnem organiziranju in delovanju posameznih segmentov populacije. Tako tudi posebno politično organiziranje žensk ni bilo zaželeno; med drugim je bila ukinjena tudi edina posebna ženska organizacija, ustanovljena med drugo svetovno vojno - *Antifasistična fronta žensk*. Ločeno obravnavanje položaja žensk je bilo razumljeno kot izgubljanje energije, podvajanje dela in po besedah Vide Tomšič kot »šablonsko opravljanje dela med ženskami, ne glede na pogoje kraja, vzgoje in splošne ravni žensk samih« (1978, 85).

Pogled v polpreteklo zgodovino - v obdobje, ki smo ga imenovali samoupravni socializem - razkrije, da nismo poznali političnega organiziranja v modernem pomenu te besede. Samoupravni socializem je dajal vtis neposredne demokracije. O vsem naj bi odločalo ljudstvo - torej tudi ženske. Seveda celotna družba kot taka ni mogla biti mesto odločanja, pomembne odločitve so sprejemala vodstva Zveze komunistov.

V teh, praviloma ozkih krogih so bile aktivne tudi nekatere »zaslužne tovarišice«, ki so se ukvarjale z ženskim vprašanjem, vendar pa so ženska vprašanja obravnavale kot sestavni del razrednega vprašanja. Njihovo politično delovanje za ženske je bilo tako v prvi vrsti povezano s položajem delovne ženske in s pravicami, ki izhajajo iz tega (zaščita materinstva, enako plačilo za enako delo, porodniški dopust, zdravstveno varstvo, socialna varnost). Ukvarjale pa so se tudi z nekaterimi specifičnimi ženskimi vprašanji, kot so družbena zaščita matere samohranilke, s pravico do lažjega postopka za

razvezo zakonske zveze, pravico do umetne prekinitve nosečnosti ipd. Kljub omejitvam je bilo na tem področju njihovo delo »za ženske« zelo uspešno.

Kar zadeva udeležbo žensk v samoupravljanju, se njihova aktivnost ni posebej razlikovala od aktivnosti moških. Vsi so se primarno angažirali kot člani oziroma članice *Zveze komunistov*, *Socialistične zveze delovnega ljudstva* ali *Zveze socialistične mladine* za »interese skupnosti kot celote«. Tudi ženske so pri političnem delovanju v prvi vrsti zasledovale cilje in interese družbenopolitičnih organizacij, ne pa ciljev žensk kot posebne družbene skupine. Rešitev ženskega vprašanja so pričakovale znotraj rešitve razrednega vprašanja, ali kot meni V. Tomšič: »Vsa vprašanja, ki posebej prizadevajo ženske, prav tako močno razkrivajo neprimernost položaja večine ljudi obeh spolov v dosedanji družbi. Gre torej za to, da prizadevanje za izboljšanje položaja žensk vključimo v splošno gibanje za nov položaj človeka v družbi« (1978, 235).

Kar zadeva družbeni položaj žensk, je na normativni ravni dolgo časa vladalo splošno zadovoljstvo. Država je sprejela vrsto ukrepov, zakonov in ratificirala mednarodne sporazume in deklaracije, ki naj bi vplivale na izboljšanje njihovega položaja. Čeprav je liberalizacija življenja v družbi kot celoti prinesla tudi številne pomembne rešitve v prid žensk, so se posebej z ženskimi vprašanji ukvarjale le redke politično aktivne ženske.

Za takšno stanje obstaja več razlogov. Prepričanje, daje v socializmu žensko vprašanje rešeno že s tem, ko so bile ženske formalnopravno enake moškim, je zagotovo eden izmed njih. Država je ženskam zagotavljala osnovne socialne pravice in pravice, ki so izhajale iz dela, zato so nekateri to obdobje poimenovali »državni feminizem«. Zagovarjanje posebnih ženskih interesov je veljalo za feminizem, feminizem pa za buržoazno ideologijo. V obdobju socializma zato težko govorimo o obstoju posebne ženske politike. To je bilo obdobje brez posebnih ženskih organizacij. Delovala je sicer Sekcija za družbeno aktivnost žensk pri SZDL, ki pa jo je lahko - in od časa do časa jo tudi je - vodil moški.

Analize o udeležbi žensk v »družbenopolitičnem življenju«, ki so nastale v osemdesetih letih, ugotavljajo, da delež aktivnih žensk v »politiki« ne ustreza njihovemu visokemu deležu v gospodarstvu, kjer predstavljajo 45 odstotkov celotne delovne sile. Pri ocenjevanju razlogov je prevladalo prepričanje, da bi pot do njihove politične emancipacije morala voditi preko ekonomske emancipacije. Tudi empirične raziskave so ugotovile visoko stopnjo povezanosti med zaposlenostjo in politično aktivnostjo žensk (Rener, 1986, 126).

V takratnem sistemu so skupščine republik in zvezna skupščina predstavljale zakonodajna telesa - torej najvišje organe oblasti. Poleg njih pa so bili pomembni organi odločanja še predsedstva ZK in SZDL. Udeležba žensk v teh političnih organih do začetka sedemdesetih let ni bila prav visoka. Maca Jogan tako leta 1986 zapiše: »(...) leta 1977 je bilo med člani ZK Slovenije 30.6% žensk, med 70 člani CK ZKS je bilo do 9. kongresa ZKS 12 žensk (17%); v predsedstvu CK ZKS je bila od 17 članov le ena ženska. (...) Med člani SZDL je približno polovica žensk, slabše pa so zastopane v vodstvih: npr. leta 1979 je

bilo od vseh predsednikov krajevnih konferenc SZDL le 4% žensk, v izvršnih odborih predsedstev SZDL je bilo 21 %, med člani predsedstva RK SZDL pa 14.03, v letu 1984 je bilo v tem organu 19.6% žensk« (Jogan 1986a, 31). Tudi v slovenski skupščini so četrtinsko prisotnost ženske presegle šele v letu 1974, v mandatnem obdobju 1978 -1982 pa se je delež žensk v vseh treh zborih gibal med 22 in 29.5 odstotka. Zdi pa se, daje bil proces vstopanja žensk v polje politike kljub vsem razlikam podoben tistemu v predstavniških demokracijah.

2.1.3 POLITIČNO DELOVANJE V OBDOBJU TRANZICIJE

Druga polovica osemdesetih let je v krogu družboslovne in humanistične inteligence v Sloveniji dokaj široko pripoznana kot liberalno obdobje »komunistične vladavine«. V tem obdobju je Zveza komunistov Slovenije v »procesu sestopanja z oblasti« dopuščala razcvet različnih civilnodružbenih skupin. Videti je bilo, da je napočil čas možnosti za izražanje različnih hotenj in zadovoljevanja različnih interesov.

Procesi demokratizacije se torej niso začeli leta 1989, ampak kar nekaj let prej, ko je ZKS bila »pod pritiskom« različnih organiziranih civilno-družbenih skupin »prisiljena« spreminjati svoja stališča, ki so se tako vse bolj in postopoma odločilno razlikovala od stališč jugoslovanske partije do nekaterih sodobnih gibanj in pojavov. Pri tem so veliko vlogo odigrali ne le t.i. kulturniška scena, združena predvsem okoli Nove revije in Društva slovenskih pisateljev, temveč tudi pankovska glasbena scena, Radio Študent, revija Mladina in ZSMS oziroma vse, kar je sodilo v takratno »alternativno kulturo«.

Med tistimi, ki so v tem razcvetu »majhnih zgodb« videli možnosti za uresničitev svojih specifičnih interesov, so bile tudi različne ženske skupine. Prva organizirana ženska skupina v Sloveniji je bila *Ženska sekcija* pri Sociološkem društvu, ustanovljena leta 1984. Pri delu članov tega društva je njena ustanovitev povzročila veliko nelagodje. Prva samostojna ženska skupina *Lilit/i*, ki je bila ustanovljena leto kasneje, je s svojo prisotnostjo in z organiziranjem diskusij na različne teme (ženska seksualnost, nasilje nad ženskami, vprašanje identitete žensk) to nelagodje v družbi še poglobila in obenem izzvala tudi nekaj grobih reakcij v javnih medijih. Vendarle pa je treba reči, da tedanja oblast teh organizacij ni preganjala; če ne drugega, jih je vsaj dopuščala.

S pojavom posebnih ženskih skupin, katerih predstavnice so zase trdile, da izhajajo iz feminističnih podmen, se je postopoma liberaliziral tudi odnos do pojma »feminizem«, ki je sčasoma - vsaj v družboslovno-humani-stičnih krogih - začel dobivati domovinsko pravico. Feminizem kot ideologija in teoretski pristop je poskušal najti svoje mesto tudi na področju raziskovanja in osmislitve družbenega položaja žensk v Sloveniji. Konec osemdesetih let je izšlo kar nekaj publikacij s tega področja, v katerih najdemo pristope, ki niso več teoretsko vezani na marksistično teorijo, ampak se spogledujejo s psihoanalizo, strukturalizmom ali s sodobnimi tokovi t.i. zahodnega feminizma.

Obdobje »državnega feminizma«, v katerem je država (ne državljanke in državljani) »mislila« položaj žensk v družbi in sprejemala ukrepe t.i. pozitivne diskriminacije, s pomočjo katerih naj bi se položaj žensk v družbi izenačil s

položajem moških, je bilo mimo. Začelo se je obdobje liberalizacije družbenih odnosov, ki je ob svoboščinah prineslo tenzije v medetničnih odnosih, marketizacijo ekonomskih odnosov in pluralizacijo političnih stališč. Proces t.i. demokratizacije družbenega življenja je nujno zahteval spremembe v politični organizaciji družbe in v mnogih družbenih podsistemih. Vzporedno je dozorelo spoznanje, da dotedanja politična elita ne bo mogla več poskrbeti za udejanjanje množice novonastalih interesov. To je veljalo tudi za posebne interese žensk.

V takšnih okoliščinah so bili leta 1989 sprejeti amandmaji k slovenski ustavi, ki so razširili polje človekovih pravic, legalizirali politični (strankarski) pluralizem, omogočili uvajanje privatne lastnine in okrepili vlogo tržne ekonomije. Za politično pluralizacijo so bili ti amandmaji še posebej pomembni. Omogočili so sprejem *Zakona o političnem združevanju*, po katerem je bilo mogoče legaliziranje mnogih novonastalih političnih subjektov, ki formalnopravno še niso bili politične stranke (imenovali so se zveze), dejansko pa so že bili zametki sodobnih političnih strank. Delovanje množice novih strank in nekaj preoblikovanih nekdanjih družbenopolitičnih organizacij je napovedovalo začetek boja za oblast. Da bi se boj za oblast v resnici tudi začel in da bi odgovorili na vprašanje, katera stranka, zveza strank oziroma koalicija bo zasedla izpraznjeno mesto oblasti, je bilo treba spremeniti volilno zakonodajo.

2.1.4. POLITIČNI SISTEM IN POLITIČNO PREDSTAVNIŠTVO ŽENSK V SLOVENIJI V POGOJIH PARLAMENTARNE DEMOKRACIJE

Politični sistem pomembno določa mesto posameznic in posameznikov v družbi. Poleg ustave kot temeljnega akta vsake države so zakonodaja, ki ureja izvedbo volitev, in zakoni, ki se nanašajo na politično organiziranje in delovanje političnih strank, tisti, ki bodisi omogočajo bodisi ovirajo politično delovanje državljanek in državljanov.

Spremembe v političnem sistemu Slovenije so omogočili ustavni amandmaji , ki so vzpostavili prostor za sprejetje novega zakona o volitvah v skupščine (27. decembra 1989). Z njim so bile uvedene neposredne volitve v vse zборе skupščin, kar je prineslo bistvene spremembe v pojmovanju volilnega sistema kot elementa političnega sistema. *Vzpostavljena je bila osnova za predstavniško demokracijo.*

Bistveno spremembo je novi zakon prinesel tudi glede percepcije volitev s strani državljanek in državljanov. Delegiranje članov in članic delegacij v prejšnjem sistemu je odstopilo prostor neposrednim volitvam delegatov in delegatk. S tem sta se spremenili tako vloga volilca oziroma volilke kot tudi vloga izvoljenih »delegatov« - pojem se je uporabljal samo še zato, da prelom z delegatskim sistemom ne bi bil preveč drastičen in bi bilo vse še vedno v okviru določil zvezne ustave. Dejansko pa je bil delegatski sistem prav z določbami, ki so govorile o delegatih, dokončno pokopan. Kljub temu smo imeli ob prvih neposrednih in večstrankarskih volitvah še dokaj nejasna razmerja nekakšno kombinacijo ostankov »delegatskega sistema« s tremi zbori skupščine (predvsem zbor združenega dela je predstavljal anahronizem) in neposrednega odločanja volilk in volilcev za kandidatke in kandidate ter

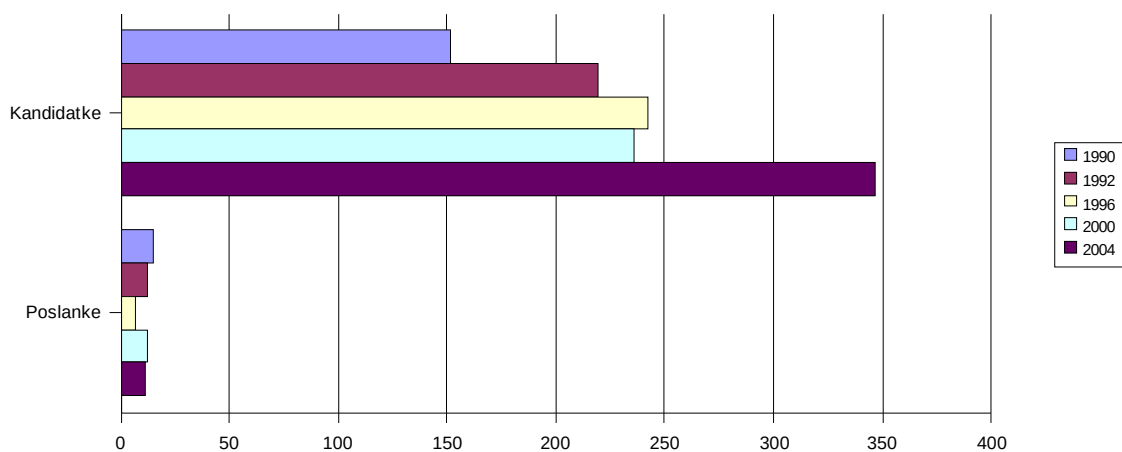
kandidatne liste, ki so jih postavile novonastale politične organizacije, zveze oziroma stranke.
(vir: Milica G. Antić: Ženske v parlamentu)

2.2 STATISTIČNI PODATKI

2.2.1 IZIDI PRLAMENTARNIH VOLITEV V REPUBLIKI SLOVENIJI

	DRUŽBENO-POLITIČNI ZBOR		DRŽAVNI ZBOR			
	1990	1992	1996	2000	2004	
ŠTEVILO KANDIDATOV ZA POSLANCE	851	1475	1300	1007	1395	
OD TEGA ŽENSK	152	219	242	236	347	
ŠTEVILO IZVOLJENIH POSLANCEV	80	90	90	90	90	
OD TEGA ŽENSK	15	12	7	12	11	

Razmerje med kandidatkami in izvoljenimi poslankami

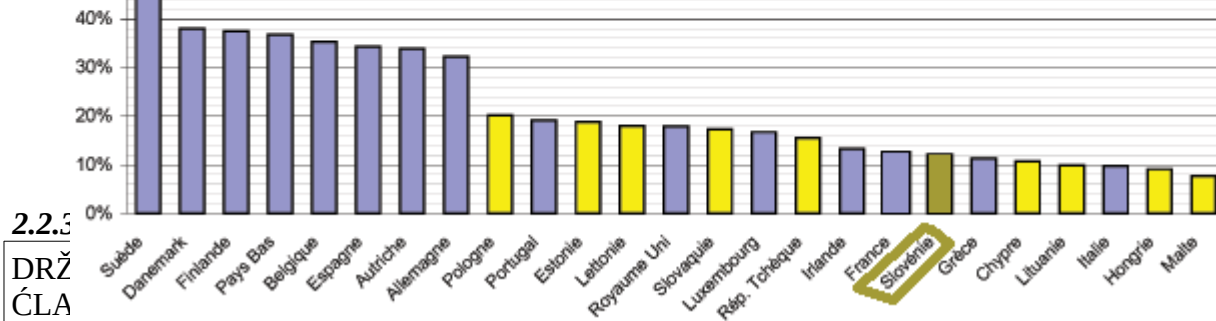
(vir: urad RS za statistiko)

2.2.2 PODATKI O % ŽENSK V PARLAMENTU V DRŽAVAH EU PO ZADNJIH VOLITVAH

DRŽAVA ČLANICA	LETO VOLITEV	ŠTEVILO POSLANCEV	OD TEGA ŽENSK	%
	2006		182	52,15
DANSKA	2006	179	69	38,55
FINSKA	2003	200	76	38,00
NIZOZEMSKA	2006	150	55	36,67
BELGIJA	2003	150	53	35,33
AVSTRIJA	2006	183	58	31,69
NEMČIJA	2005	614	194	31,60
ŠPANIJA	2004	350	108	30,86
PORTUGALSKA	2005	230	61	26,52
BOLGARIJA	2005	189	51	25,00
LUKSEMBURG	2004	60	15	25,00
ESTONIJA	2003	101	25	24,75
LITVA	2004	141	33	23,40
POLJSKA	2005	460	95	20,65
SLOVAŠKA	2006	150	30	20,00
VELIKA BRITANIJA	2005	646	126	19,50
LATVIJA	2006	100	19	19,00
ITALIJA	2006	630	108	17,14
ČEŠKA	2006	200	31	15,50
CIPER	2006	56	8	14,29
IRSKA	2002	166	23	13,86
GRČIJA	2004	300	41	19,67
SLOVENIJA	2004	90	12	13,33
FRANCIJA	2002	577	75	13,00
ROMUNIJA	2004	332	37	11,14
MADŽARSKA	2006	386	40	10,36
MALTA	2003	65	6	09,23

(vir: Fondation Robert Schuman)

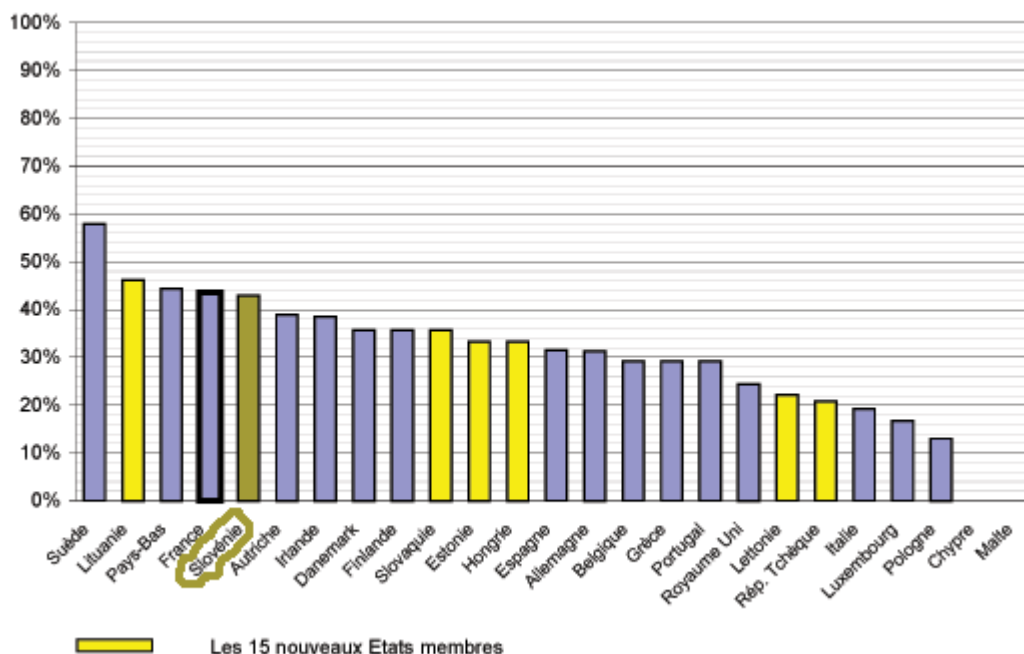

ŠPANIJA	2004	17	0	47,00
VELIKA BRITANIJA	2006	22	10	45,45
FINSKA	2003	18	8	44,44
ŠVEDSKA	2006	22	9	40,91
NEMČIJA	2005	16	6	37,5
AVSTRIJA	2005	14	5	35,71
LATVIJA	2006	19	6	31,58
NIZOZEMSKA	2006	17	5	29,41
BELGIJA	2004	15	4	26,67
DANSKA	2005	19	5	26,31
ITALIJA	2006	26	6	23,08
ČEŠKA	2006	18	4	22,22
LITVA	2006	14	3	21,43
IRSKA	2004	15	3	20
ROMUNIJA	2004	16	3	18,75
BOLGARIJA	2005	18	3	16,67
GRČIJA	2004	18	3	16,67
MADŽARSKA	2006	12	2	16,67
LUKSEMBURG	2004	13	2	15,38
MALTA	2004	13	2	15,38
ESTONIJA	2005	14	2	14,28
FRANCIJA	2005	17	2	11,76
PORTUGALSKA	2005	17	2	11,76
POLJSKA	2006	19	2	10,53
SLOVAŠKA	2002	16	1	6,25
SLOVENIJA	2004	16	1	6,25
CIPER	2006	11	0	0

(vir: Fondation Robert Schuman)

PROCENT ŽENSK V EVROPSKEM PARLAMENTU

(vir: Fondation Robert Schuman)

Podatki dokazujejo da se Slovenija po številu žensk v parlamentu in na vodilnih mestih uvršča na rep evropske lestvice.

Situacija pa je zanimivo obrnjena pri stanju v evropskem parlamentu, kjer so bile pri volitvah že uvedene ženske kvote in kjer se Slovenija uvršča v zgornji del razpredelnice.

5. PREVERJANJE HIPOTEZ

5.1 ZAKONODAJA

Slovenija je imela do leta 2006 v zakonu o volitvah v državni zbor zapisano le da ima pravico biti voljen vsak polnoleten državljan s to pravico. Zakon pa ni predvideval najmanjšega procenta zastopanosti posameznega spola na volitvah.

To se je spremenilo 9 avgusta leta 2006 ko je bila sprejeta novela zakona o volitvah v državni zbor, ki se glasi:

10. člen

V 43. členu se dodata šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»Na kandidatni listi noben spol ne sme biti zastopan z manj kakor 35% od skupnega dejanskega števila kandidat in kandidatov na listi.

Določba prejšnjega odstavka ne velja za kandidatne liste, na katere so uvrščeni trije kandidati oziroma kandidatke, pri čemer mora biti na kandidatni listi, na katero so uvrščeni trije kandidati oziroma kandidatke, najmanj en predstavnik vsakega od spolov.«.

(vir: uradni list RS)

To v praksi pomeni da naj bi na volitvah leta 2008 bilo na kandidatnih listah

35% kandidatki, vendar temu ni tako ker so se poslanci odločili za postopno uvajanje teh kvot, zato bo ženska kvota na volitvah leta 2008 znašala 20% (najprej je bilo predvidenih 25%) in se bo na vsakih naslednjih volitvah zviševala.

5.2 MNENJE JAVNOSTI

To da slovenska javnost ni naklonjena sprembam v tej smeri kot jo predvidevajo kvote lepo kaže ta anketa ki jo je izvedla RTV slovenija na svojem spletnem portalu:

To dokazuje da se slovenska javnost v večini še ne zaveda te problematike in se jim zdi da ta sploh ne obstaja.

V upanju da bi zajel neko večinsko mnenje glede te problematike sem sledil večim razpravam na to tematiko, ki so potekale na večjih slovenskih internetnih forumih. Mnenje večine najbolj povzame tale sestavek:

>>Te kvote se mi ne zdijo demokratične. Zakaj? Zato ker bi morale biti tako, da lahko vsakdo kandidira, nato pa je od ljudstva in volilnega sistema odvisno kdo bo izvoljen.

Ne pa da se že naprej določajo neke kvote in tako delijo obvezni mandati. Že tako imamo v parlamentu ženske, ki nimajo pojma o pojmu.

To je absurd demokracije....<<
(vir: Forum RTVslo)

To nekako dokazuje da bo morala ta zamisel še nekako dozoreti v glavah slovencev, da se bomo lahko približali skandinavskim državam kjer kvote uspešno prakticirajo že vrsto let in služijo svojemu namenu.

5.3 PRIORITETE DELA POSLANK V PARLAMENTU

Raziskava, ki jo je opravila Milica G. Antić v slovenskem parlamentu je pokazala, da imajo ženske res drugačne prioritete kot moški.

Medtem, ko se moški zanimajo bolj za zunanjo politiko in finančna vprašanja ter

se osredotočajo na čiste politične teme se ženske bolj osredotočajo na konkretne primere, bolj jih skrbijo socialna vprašanja, družina kultura, okolje in šolstvo.

Najbolj razvidne so razlike, ko gre za ocenjevanje sprejetih zakonov. Med poslankami prevladuje usmerjenost na vprašanja pravic iz delovnih razmerij, družinske politike in enakosti, med poslanci pa področja iz lokalne samouprave in urejanja zunanjih zadev, ki jih poslanke ne navajajo.

Med razpravljanjem o odnosu poslancev in poslank do zavrženih zakonskih predlogov so poslanke največkrat navajale kot pomembnega zakon o oploditvi z biomedicinsko pomočjo, pri poslancih pa ni noben zakon posebno izstopal. O tem, da se poslanke le čutijo zavezane pričakovanjem >>svojega spola<<, priča tudi dejstvo, da poslanke kot svoje največje uspehe največkrat omenjajo teme oziroma vprašanja povezana z enakostjo žensk in moških.

6. SKLEP

Ženske so skozi zgodovino vložile veliko truda da so se lahko začele politično udeleževati, v Republiki Sloveniji jim je bila poleg nezaupljivosti in mnenja družbe v napoto tudi zakonodaja.

Vesel sem, da se je moja prva hipoteza izkazala za napačno, saj to pomeni da bodo sedaj ženske imele veliko več možnosti za vstop v parlament in aktivno delo v njem.

Za napačno se je izkazala tudi moja hipoteza, ki je predvidevala, da je stanje enako tudi v evropskem parlamentu. To da je stanje obratno dodatno potrjuje učinkovitost kvot.

Na žalost pa večina slovenske javnosti še vedno meni, da so moški bolj sposobni za politiko in da je uvedba kvot zgolj potuha ženski nesposobnosti.

S pomočjo izvedenih raziskav v parlamentu sem pokazal tudi, da se bodo, če bo v parlamentu več žensk prioritete dela selila tudi na druga sedaj manj pomembna področja.

Mislím, da bo čas pokazatelj ali bodo kvote prinesle pričakovane spremembe in spremenile mnenje javnosti.

Ob nastajanju te naloge sem pričakoval, da bom našel tudi kakšno raziskavo ki bi primerjala politiko Slovenije in ene od skandinavskih držav, da bi dobil še bolj temeljit vpogled kaj prinaša spolno uravnotežen parlament. Menim da bi bila lahko taka raziskava, če bi se je lotil nekdo s primernim znanjem in sredstvi zanimivo čtivo.

7. LITERATURA

Antič Milica G.: Ženske v slovenskem parlamentu: pod kritično maso zastopanosti; Mirovni Inštitut, Ljubljana 2003

Antič Milica G.: Ženske v parlamentu; Mirovni Inštitut, Ljubljana 1998

Kozmik Vera: Ženske v političnih strankah; vlada RS 1994

8. VIRI

www.schuman-institute.eu

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200678&stevilka=3401>

www.rtv slo.si

www.mladina.si